

В юридичному дискурсі також іноді натрапляємо на інвективну лексику, хоч використання такої, звісно, може негативно позначитися на подальшій, наприклад, кар'єрі, автора відповідного тексту чи промови. Правоохоронець та юрист під час виконання своїх безпосередніх обов'язків виступають у різних комунікативних ролях. Недотримання та порушення ними мовних норм може стати причиною непорозуміння, викликати заперечну реакцію у співрозмовника й негативно позначитися на подальшій кар'єрі. Уміння правильно, ясно й чітко висловити свою думку є складником їхнього іміджу [3, с. 58–59].

Отже, вербальна агресія часто трапляється у медійному, політичному та юридичному дискурсах. За допомогою нею журналісти, політичні діячі та правники впливають на свою аудиторію, з метою досягнення певного комунікативного завдання. Інвективну лексику використовують як один із основних засобів маніпуляцій, агресивного вербального впливу.

Список використаних джерел

1. Жельвис В. И. Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира. Москва, 2001. 349 с.
2. Завражина Г. В. Мовленнева агресія та засоби її вираження в масмедійному політичному дискурсі України (на матеріалі російськомовної газетної комунікації): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2008. 22 с.
3. Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. Дніпро, 2017. 107 с.

Бугайко Юлія Олексіївна,
аспірант відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ

ЛІНГВІСТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА ЕКСПЕРТИЗИ ЗАКОНІВ

Аналітичне забезпечення законодавчого процесу має тісний зв'язок з необхідністю посилення методологічного інструментарію правничої науки та практики. Впродовж останніх років методологія права, особливо у сфері законопроектної роботи, наповнилась новими методиками опрацювання нормативно-правових текстів, які застосовуються під час проведення наукової, правової, антикорупційної експертизи, експертизи на відповідність *acquis communautaire*, антидискримінаційної, гендерно-правової, регуляторного впливу, екологічної та інших експертиз законопроектів. Також активно розвиваються методи, пов'язані з комп'ютеризацією пошуку документів у базі законодавства України (наприклад, розділи «термінологія законодавства» та тезаурус «EUROVOC» на офіційному сайті Верховної Ради України дозволяють оперативню відшукати нормативні визначення юридичних термінів),

використанням віртуального моделювання, аналітичних можливостей як державних, так і громадських інституцій: Інституту законодавства Верховної Ради України, Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції, Європейського інформаційно-дослідницького центру за підтримки програми USAID «РАДА: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво», «Association 4you», «Лабораторія законодавчих ініціатив» тощо.

Зазначене різноманіття можливостей аналізу законопроектів, звичайно, сприяють вдосконаленню законодавчого процесу, однак, вони не вирішують проблему допущення та ігнорування лінгвістичних помилок у текстах законопроектів. Так, вживання будь-яких термінів чи терміносполук у текстах проектів законів, що становлять потенційну юридичну конструкцію, має бути глибоко осмисленим і об'єктивно виправданим. Принцип верховенства права, відповідно до юридичних позицій Конституційного Суду України, передбачає чіткість, зрозумілість, однозначність та логічний виклад положень закону [2]. Дотримання цих вимог дозволить забезпечити ефективне правозастосування правових норм, а нехтування ними – вестиме не лише до визнання їх неконституційними, а й до виникнення нових та поглиблення наявних помилок у законодавстві.

Окреслена вище проблема в законодавчому процесі зумовлює необхідність здійснити перегляд методів проектування та аналізу законів. Таке переосмислення буде найбільш обґрунтованим під час використання лінгвістичного підходу до права.

Внаслідок багатовікових зв'язків лінгвістичної (Ф. де Сосюр) та філософської думок (Л. Вітгенштейн, М. Хайдеггер.) у XX ст. сформувалась філософія мови, яку в науковій літературі ототожнюють з поняттям «лінгвістичний поворот». Він означає кардинальне зміщення центру уваги філософів з аналізу «суб'єк-тоб'єктної проблематики» на дослідження «проблематики мови» [3], у зв'язку з чим аналіз мови стає потужним джерелом філософського пізнання реальності в розвії авторитетних філософських течій – екзистенціалізму (М. Мерло-Понті), феноменології (М. Хайдеггер) та практичної філософії (Ю. Габермас, К.-О. Апель).

Періодизація «лінгвістичного повороту» складається з двох етапів. Перший етап лінгвістичного повороту (1920–1940 рр.) пов'язаний зі спробою реформувати мову чи поліпшити її шляхом усунення плутанини для вирішення філософських проблем. Другий етап лінгвістичного повороту (1940–1950 рр.), що в межах порушеної проблеми є більш цікавим, характеризується зосередженням уваги на таких напрямках як герменевтика, структуралізм, лінгвістична філософія та концентрацією на контекстах і передумовах висловлювань, структурах мови окремо від суб'єкта [1].

Зокрема у межах лінгвістичної філософії (напряму в аналітичній філософії в 1930–1960-х роках, що був найбільш розповсюдженим у США і Великобританії), де почалося зближення проблематики і підходів

філософії та ряду напрямів лінгвістики [1] (зособна правничої лінгвістики), розроблені методи, прийнятні у процесі законопроекування.

До них можемо віднести: *метод трансгресії* – полягає в перенесенні понять і методів однієї системи знання на іншу; *метод контекстуального перекладу* – полягає в аналізі висловлювання у межах контексту його вживання. У цьому випадку контекст демонструє, що відокремлене від нього висловлювання самостійно не виконує денотативну функцію; *метод концептуального аналізу* – передбачає виявлення концептуального ядра терміну шляхом порівняння різних контекстів його вживання; *метод екстраполяції* – передбачає розповсюдження методів аналізу одних типів дискурсу на інші типи дискурсів; *метод редукції* – полягає у зведенні одного рівня знань до іншого; *метод «семантичного сходження»* – базується на порівнянні автономнимного та гетеронімного вживання висловлювань; *метод межі стандартної інтерпретації висловлювання* – в цьому випадку моделюється ситуація, за якої термін перестає виконувати стандартну денотативну функцію у прийнятних моделях; *метод фальсифікуючої моделі* – передбачає побудову такої моделі для розглядуваної теорії, за якої вихідні умови цієї теорії виконуються, а наслідки переходять у суперечність; *метод демаркації* – передбачає визначення меж змістовних висловлювань і виділення критеріїв, що відрізняють змістовні висловлювання від беззмістовних (безглуздох); *метод «мовних ігор»* – передбачає конструювання гіпотетичних комунікативних ситуацій, за яких демонструється, що одне й те саме висловлювання залежно від контексту вживання змінює значення [4].

Перелічені методи, на нашу думку, можуть допомогти прагматично чи «лінгвістично» розробити зміст законопроектів, а філософське дослідження мови і його практичне використання у законопроекуванні може виявитись більш корисним, ніж будь-які інші філософські методи та позитивно вплинути на розвиток законодавчого процесу в Україні.

Список використаних джерел

1. История философии: Энциклопедия [Електронний ресурс] // Інтерпресервіс. – 2002. URL: http://yanko.lib.ru/books/encycl/hist_of_philosophy_encycl_gricanov.htm#_Toc59309472.
2. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України // Конституційний Суд України. – 2020. URL: <http://ccu.gov.ua/storinka-knygu/34-verhovenstvo-prava>.
3. Філософський енциклопедичний словник / [В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін.] // Абрис. – 2002. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_slovyk.pdf.
4. Ogleznev V. V. Analytical philosophy, legal language and philosophy of law / V. V. Ogleznev, V. A. Surovtsev. – Tomsk: Tomsk State University Publishing House, 2016. – 236 с.